

Nr 110.

Av herr **Johansson, Johan Bernhard, m. fl.**, om ökning av vissa anslag under fjärde huvudtiteln.

Vid upprepade tillfällen hava vi framhållit, hurusom det av Sveriges försvarsväsen måste fordras, att detsamma skall sätta oss i stånd att *utåt* hävda vår nationella självbestämmanderätt, samt att *inom landet* skapa en allmän känsla av trygghet gentemot utifrån hotande faror. Vi gåvo på grundval av de brister, vilka vi ansågo vidlåda 1925 års försvarsordning, redan före dess antagande uttryck för den uppfattningen, att den nya försvarsorganisationen icke vore i stånd att fylla någon av dessa uppgifter. Än mindre synes detta för närvarande kunna anses vara fallet — delvis på grund av att försvarsbeslutet icke rätt genomförts — och det förefaller av mycket att döma, som om denna vår ovan berörda uppfattning spritt sig till allt vidare lager av vårt folk.

Fullgiltiga skäl härför föreligga också. Det i världen rådande läget på det mellanfolkliga området har i de flesta länder framkallat oro och bekymmer för framtiden. Det internationella nedrustningsarbetets uteblivna resultat och de samtidigt därmed ostridigt skärpta motsättningarna mellan icke blott Europas utan världens ledande makter motiverar mer än väl denna oro. Allvarliga bekymmer föranledas också av att de genom fredstraktaternas efter världskriget bestämmelser skapade friktionsanledningarna icke kunnat avlägnas utan fastmera gjort sig allt starkare gällande. Folkförbundets förmåga att upprätthålla freden har icke visat sig hålla måttet, varom bl. a. vittna de sedan länge pågående krigiska förvecklingarna i fjärran Östern. Förbundets prestige har genom tvenne stormakters utträde även i andra avseenden minskats, ja, N. F:s fortsatta existens kan anses allvarligt hotad. Förbundet framstår nu, det konstaterades t. o. m. av herr Hamrin under remissdebatten, »som en kraftlös åldring». Vidare synes böra påvisas, att även om en rustningsbegränsning av den art, som i förbundspakten ställdes i utsikt, näppeligen skulle hava visat sig besitta det värde för freden, som mången väntat sig, måste dock nedrustningstankens skeppsbrott tillmätas avgörande betydelse ur den synpunkten, att detsamma föranletts av och ytterligare markerat ett i världen rådande tillstånd av allmän osäkerhet.

Såsom en konsekvens av denna vitt utbredda osäkerhetskänsla har också i flertalet stater framträtt en tydlig tendens — långt ifrån att vidtaga någon rustningsbegränsning utan tvärtom — att söka med alla till buds stående medel trygga sig emot hotande faror genom säkerhetsåtgärder av skilda slag. Sålunda hava omfattande åtgärder vidtagits till ett ökande av den nationella försvarsberedskapen, till att utbygga förefintliga militära maktmedel och öka

deras effekt. Några data rörande arten och omfattningen av åtgärderna i sådan riktning och några i anslutning därtill gjorda uttalanden synas här böra anföras efter i pressen lämnade uppgifter.

För utförande av omfattande befästningsanläggningar vid Frankrikes ostgräns beräknades år 1931 ett anslag av 3,755 milj. francs. Vid en år 1933 verkställd inspektion av de då färdigställda anläggningarna yttrade den radikalsocialistiske konseljpresidenten Daladier bl. a. följande:

»Det är vår plikt att trygga vår egen frihet, vilken aktas så mycket högre som man vet, att vi äro i stånd att försvara den.»

Den japanska armén har utökats med 4 divisioner. Stridsvagns- och flygvapnet har väsentligt förstärkts. Försvarsbudgeten för år 1933/1934 uppgår till ett belopp, vilket med 50 % överstiger fjolårets.

I Polen har militärbudgeten för budgetåret 1933/1934 höjts med 62 milj. zloty till 823 milj. zloty.

I Belgien har beviljats ett extra anslag på 750 milj. francs för befästningsanläggningar, för utökande av flygvapnet, luftvärnet m. m.

I Schweiz ha nyligen anslagits icke mindre än 100 milj. francs för anskaffning av beväpning och utrustning m. m. för armén. Särskild uppmärksamhet synes böra ägnas utvecklingen i detta land. Intet tvivel kan väl råda rörande dess fredliga inställning. Men ändock har man ansett sig nödgad till betydande extra uppoffringar för tillgodoseendet av rikets trygghet. I förbundsrådets motivering för de begärda och sedan beviljade anslagen säger sig rådet till fullo inse räckvidden av ett så stort extra anslag i en tid av ekonomiskt och finansiellt betryck. Men än tyngre finner sig rådet känna bördan av ansvaret att nödgas göra allt, som är erforderligt för den schweiziska folkhärens slagkraft. Så länge Schweiz vill försvara sig mot angrepp, från vilket håll det än må komma, måste också försvarsmedel skapas. I farans stund kan, säges det, en försummad försvarsberedskap icke improviseras. Erfarenheten ådagalägger därjämte, att de första operationerna under ett krig som regel äro bestämmande för hela dettas vidare förlopp, icke minst med hänsyn till folkets moraliska motståndskraft. Det framhålles även, att den schweiziska armén måste vara så utbildad, organiserad och utrustad, att varje grannland är övertygat om, att densamma är i stånd att bjuda ett effektivt och förlustbringande motstånd. »En sådan armé är också för vårt land den bästa fredsgarantien. Om detta mål: en tryggad fred kan uppnås, så är priset icke för högt.» Orden äga sin tillämpning även för vårt land.

Det är alldeles påfallande, hurusom även partier av radikal eller t. o. m. förut mer eller mindre försvarsfientlig inställning lämnat sin medverkan till denna den militära beredskapens stärkande, och att denna försvarspolitiska nyorientering särskilt framträtt inom mindre och principiellt fredsvänliga stater såsom Belgien och Schweiz m. fl. För vårt vidkommande ter sig en motsvarande förändring i inställningen till det nationella försvaret särskilt befogad både på grund av att vår försvarsberedskap — enligt erkännande från mest auktoritativa håll — 1925 beskars kraftigare än någon annan nation frivilligt åtagit sig att göra, och på grund av att de senare åren med hänsyn till

det ogynnsamma statsfinansiella läget ytterligare beskränningar och anslagsreduceringar kommit till stånd.

Det förefaller också, som om en dylik förändrad inställning till de försvarspolitiska problemen och främst till nationalförsvaret verkligen gjort sig gällande även i vårt land. Många tecken tyda på att det i världen rådande lägets allvar nu utövar ett allt starkare inflytande även på ett flertal av dem i vårt land, vilka hittills sett vida mer optimistiskt på de mellanfolkliga förhållandenas utveckling, än vi för vår del kunnat göra. Försvarsministern underströk sålunda förra året i ett offentligt yttrande, att »tiden är präglad av allvar, och tunga moln äro lägrade i horisonten samt över våra huvuden». I samband härmed har också, förefaller det, blicken öppnats för vår otillfredsställande försvarsberedskap och för försvarets betydelse såsom ett värn för freden. Det har sålunda blivit uppenbart för allt vidare kretsar, att vi icke kunna ställa oss oberörda av utvecklingen ute i världen, och i anslutning härtill höjas allt flera röster även från de radikalt betonade folkelementens sida för en ökad omsorg om rikets försvar. Såsom ett vittnesbörd härom torde böra bl. a. erinras om, hurusom en medlem av regeringen nyligen i en intervju i en fransk tidning förklarade, att det vore hans och hans regeringskollegers ofrånkomliga plikt att »vaka över, att vårt land under alla förhållanden kan upprätthålla ett effektivt försvar». Denna känsla för nödvändigheten av ett bättre tillgodoseende av försvarsberedskapen än hittills skett framträder i viss mån även i årets statsverksproposition.

Men vi kunna icke åtnöja oss med de ansatser härtill, som sålunda kommit till synes. Redan tidigare har den nya försvarsordningens egna förespråkare nödgats till erkännande av, att de förhoppningar, varpå den grundades, icke gått i uppfyllelse. Nu har den grundval, varpå 1925 års försvarsorganisation uppbyggdes, börjat framstå såsom ohållbar även för andra än oss och än dem, vilka i likhet med oss motarbetade nedrustningsbeslutet. Åtgärder till höjandet av våra försvarsanstalters effekt måste sålunda anses ofrånkomliga, om vi skola kunna skapa en verklig trygghetskänsla inom nationen. Men de äro minst lika nödvändiga för att vi skola hava utsikt att få våra nationella krav på fred och frihet respekterade, för att vi skola kunna — som statsministern år 1925 formulerade målet för vår svenska försvarspolitik — »skydda oss mot att dragas in i konflikter mellan andra stater», och för att våra militära maktmedel skola — vi citera fortfarande vår nuvarande utrikesministers ord i 1925 års försvarsproposition — »utgöra och kunna användas såsom ett värn för vår självständighet, om vi icke skulle lyckas att hålla oss utanför en konflikt».

Även om, som förut antytts, allt flera hava blivit övertygade om att det förhandenvarande lägets allvar kräver en ökad omsorg om vår försvarsberedskap, torde man nödgas räkna med att meningarna ännu gå i sär såväl beträffande medlen för eller sättet att nå det eftersträfvade målet som även beträffande omfattningen av de med hänsyn till föregående års försummelser nödvändiga åtgärderna. Men å andra sidan synas möjligheterna att nå ett resultat till försvarsberedskapens förbättrande nu större än förut, eftersom med-

verkan borde vara att påräkna från medlemmar av så gott som alla partier — om man får döma av talrika uttalanden i pressorgan av olika politiska färger.

En fullt tillfredsställande försvarsberedskap kan emellertid icke nås omedelbart eller genom åtgärder, varom denna riksdag kan fatta beslut. För ändamålet kräves en omorganisation av hela krigsmakten. Något förslag till sådan föreligger emellertid icke, och nu vidtagna åtgärder kunna alltså icke syfta till omedelbart antagande av ny försvarsordning. Men i varje fall kunna icke heller på detta sätt bristerna omedelbart undanrödjas, ty genomförandet av en ny organisation kräver lång tid. Den kan icke genast göras effektiv. »Den måste», som riksdagsman Rickard Lindström också påvisat, »planmässigt uppbyggas och vidmakthållas, om den skall vara ett effektivt medel för sitt ändamål.» Innan försvarskommissionen är färdig med sitt arbete och detta kan läggas till grund för en omorganisation, kan denna omfattande fråga icke tagas upp till behandling. Man nödgas fördenskull begränsa sig till successiva och kanske mer eller mindre tillfälliga åtgärder, till försvarsberedskapens höjande. Betydelsen av att sådana snarast vidtagas framträder starkt mot bakgrunden av det förhållandet, att — enligt auktoritativt uttalande — tidigast om tre à fyra år något förslag från försvarskommissionens sida lärer kunna bli underställt riksdagens prövning. Så länge kan man emellertid icke dröja med åtgärder till en ökning av rikets försvarsberedskap. Något måste göras redan nu för att hejda förfallet inom krigsmakten, ty det ligger uppenbarligen fara i dröjsmål.

Den väg, som därvid ligger närmast till hands att beträda, och som kan väntas giva snabbaste effekt är att på grundval i stort av nu gällande försvarsorganisation söka bota åtminstone de värsta av med densamma förknippade bristfälligheterna och sträva efter att av densamma utvinna största möjliga effekt — utan föregripande av den pågående utredningen rörande en helt ny försvarsordning. Därefter bör det bli fråga om att ytterligare förstärka densamma. Efter världskrigets avslutande ansågs det av situationen påkallat att i avvaktan på den då pågående försvarsutredningens resultat vidtaga provisoriska inskränkningar i då gällande försvarsordning, framför allt i syfte att nedbringa försvarskostnaderna men även under hänvisning till uppfattningen om ett förbättrat försvarspolitiskt läge. Ett nytt provisorium, anpassat efter det nu förhandenvarande, otvivelaktigt oroande läget, skulle nu vara lika väl motiverat, men denna gång i riktning mot eller med ändamål att höja försvarsberedskapen. En sådan anpassning efter det förändrade utrikespolitiska läget synes desto mera befogad, som en dylik åtgärd rentav förutsattes, eller kanske man kan säga anvisades av försvarsrevisionens socialdemokratiska reservanter, vilket framgår av följande uttalande: »En dylik anpassning nedåt förutsätter emellertid också en tillräckligt snabb anpassning uppåt, för den händelse att utvecklingen i vår del av världen icke skulle taga den fredliga riktning, de allra flesta av oss äro eniga om att önska.» En sådan »anpassning uppåt», som nu är så väl motiverad, måste emellertid ske, redan innan förslag härom från försvarskommissionens sida föreligger, om densamma inom rimlig tid skall kunna göra sig gällande. Då vi i trots

härav icke förorda ett nytt provisorium, så är anledningen härtill att vi icke önska ett återuppreparande av de osäkra förhållanden, vilka det föregående provisoriet i så många avseenden visade sig medföra för krigsmakten.

Fördenskull vilja vi på andra vägar söka nå den av oss eftersträfvade ökningen av försvarsberedskapen.

Regeringen har kanske i viss mån beaktat betydelsen av att så sker genom att förra året anvisa medel för materielanskaffning — till dels utöver 1925 års ram — av för arbetslöshetens bekämpande beviljade anslag, och genom nu ifrågasatta åtgärder av liknande slag. Men det kan ingalunda anses möjligt att inskränka sig härtill, utan det är fastmera nödvändigt, att åtgärderna utsträckas till att omfatta även andra områden av försvarsväsendet än den rena materielanskaffningen.

Vid utformandet av sådana åtgärder äro vi, med hänsyn till vad ovan anförts, nödgade främst eftersträva att åtminstone 1925 års försvarsordning uppbringas till avsedd effektivitet, även om vi icke i övrigt godkänna densammans ändamålsenlighet. Men vi anse oss också böra begära tillgodoseendet av försvarsbehov, vilka 1925 lämnades åsido, och vi vilja slutligen rikta uppmärksamheten på ytterligare åtgärder, vilka — i och för sig synnerligen nödvändiga ur försvarssynpunkt — dessutom särskilt kunna vara ägnade att lindra arbetslöshetens verkningar. Beträffande det berättigade i sistnämnda åtgärder vid närvarande tidpunkt synes även böra erinras om, att det föregående provisoriet motiverades — förutom med hänvisning till utrikespolitiska läget — även med »den utsträckta övningstidens ogynnsamma inverkan på landets produktiva arbete, som nu mer än någonsin kräver tillgång till största möjliga arbetskraft». Nu föreligger ett överskott på arbetskraft, en brist på arbetstillfällen. Ett hänsynstagande härtill ter sig då önskvärt.

För åstadkommande av bästa möjliga resultat skulle givetvis vara önskvärt, att förslag kunnat infordras från de ansvariga militära myndigheterna, men då sådana förslag icke kunna inkomma i tid för att föranleda proposition till årets riksdag och det synes oss angeläget, att redan denna får tillfälle uttala sig i frågan, hava vi ansett oss nödgade att — utan åsidosättande av tanken på ett mera genomgripande förslag från myndigheternas sida — härmed framlägga våra synpunkter rörande det mest ändamålsenliga sättet att redan i år få till stånd ett beslut om erforderliga åtgärder till förbättringar i gällande försvarsordning och till försvarsberedskapens i allmänhet höjande. Som redan antytts, anse vi ärendet synnerligen brådskande, och vi anse oss hava anledning till den uppfattningen, att våra åsikter delas av representanter för nästan alla meningsriktningar inom folkrepresentationen. Ett resultat borde då också kunna vinnas under förutsättning naturligen att de vidtagna åtgärderna icke föregripa försvarskommissionens arbete.

Armén.

Vad först angår åtgärder till fullföljande av 1925 års försvarsbeslut måste framhållas betydelsen av att skolor och utbildningskurser under instundande

Skolor och utbildningskurser.

budgetår anordnas i hela den utsträckning, som 1925 års riksdag avsåg. De inskränkningar, vilka på detta område genom beslut bl. a. av föregående års riksdag kommo till stånd, hava utövat ett synnerligen ogynnsamt inflytande på befälsutbildningen. Ett återuppreparande av detta beslut skulle — även i den begränsade form som årets statsverksproposition förutsätter — medföra än ogynnsammare konsekvenser. 1925 års försvarsordning räknar med ett undervisningsanslag om 935,000 kr., därav för de fasta undervisningsverken 506,000 kr. samt för särskilda skolor och utbildningskurser m. m. 368,799 kr. I årets statsverksproposition upptages anslaget till endast 726,607 kr. — varvid dock avräknas under reservation å 142,000 kr. — därav för särskilda skolor och utbildningskurser m. m. 235,000 kr. Chefen för generalstaben har för sistnämnda ändamål begärt 430,000 kr., vilket belopp synes oss nödvändigt att riksdagen beviljar, icke minst med hänsyn till nödvändigheten av att de periodiskt återkommande eller årliga utbildningskurser, som under de senaste åren blivit inställda eller till sin omfattning inskränkta, snarast möjligt upptagas i erforderlig utsträckning. Särskilt betydelsefullt är härvid, att en infanteriofficersskola under nästa budgetår åter anordnas. Reservationsanslaget till undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser bör sålunda ökas med 195,000 kr. utöver Kungl. Maj:ts förslag.

*Fält- och
fälttjänst-
övningar.*

I anslutning härtill måste också krävas, att anslag till fält- och fälttjänstövningar upptages med det belopp, som i beräkningarna till 1925 års försvarsordning angavs eller 700,000 kr. Chefen för generalstaben har visserligen, under hänsynstagande till det ekonomiska läget, ansett sig böra begränsa medelsbehovet till 430,000 kr., därvid avseende att endast sådana fälttjänstövningar, som planläggas av arméfördelnings- och motsvarande chefer, samt fältövningar skola under nästa budgetår anordnas. Flera år hava emellertid nu förflutit, sedan s. k. stora fälttjänstövningar i dessa ords hävdvunna betydelse kunde anordnas, ehuru väl gällande försvarsordning avser, att sådana skola årligen äga rum. Betydelsen av att medel för fält- och fälttjänstövningar beviljas, så att dylika övningar i avsedd utsträckning kunna komma till stånd, har många gånger framhållits och torde vara för riksdagen så väl bekant, att någon särskild motivering för detta anslag icke synes erforderlig. Alldeles särskilt framträder betydelsen av att nu större fälttjänstövningar kunna anordnas, på grund av att sådana icke under de närmast föregående åren ägt rum, och med hänsyn till att detta förhållande otvivelaktigt utövat ett synnerligen ogynnsamt inflytande på arméns krigsduglighet.

*Reserv-
staten.*

Vid genomförandet av nu gällande försvarsordning vidtogs den förändringen av det 1925 fattade beslutet, att de å reservstat uppförda beställningarna icke tillsattes. Icke heller senare har något uppsättande av reservstaten kommit till stånd — med undantag dock av att en läkarbeställning tillsatts. Reservstatens betydelse för fyllande av mobiliseringsbehovet av reservbefäl med — som försvarsrevisionen säger — »fullständig befälsvana och tillförlitligt militärt omdöme» är emellertid synnerligen starkt framträdande,

särskilt med hänsyn därtill att den fast anställda kadern av kostnadsskäl begränsats till det för förvaltningen och utbildningen i fred oundgängligen erforderliga. Då tillgången på officerare på övergångsstat, särskilt inom de högre graderna, nu väsentligen nedgått, är det en ofrånkomlig nödvändighet, att reservstatens uppsättande snarast påbörjas. Redan 1929 ingav chefen för generalstaben en underdånig skrivelse med krav härå, varvid han även framhöll nödvändigheten av en sådan åtgärd med hänsyn till behovet av förbättrade befordringsförhållanden för den aktiva kadern. I skrivelse av den 20 sistlidne december har chefen för generalstaben ånyo och med skärpa påvisat vikten av att reservstatsbeställningarna snarast besättas med början redan under budgetåret 1934/1935. I stort sett innebär förslaget beträffande nästkommande budgetår, att 6 majors- och 1 kompaniofficersbeställningar skulle besättas vid budgetårets början och samma antal den 1 januari 1935. Samtidigt har han framlagt en plan för reservstatens utbyggande under åren 1934—1940, vilken sistnämnda innebär, att den 1 januari 1941 skulle finnas sammanlagt det antal officerare på reservstat och övergångsstat, som gällande stat för reservstatspersonalen avser. För närmare studium av frågan finna vi oss böra här inskränka oss till att hänvisa till chefens för generalstaden skrivelse av den 20 december 1933. Vi vilja endast framhålla generalstabschefens uttalande, att, om denna plan icke kommer till utförande, bortfaller möjligheten icke blott att organisera de i 1925 års försvarsproposition omnämnda reservtrupperna utan även att bibehålla de i härordningen ingående truppförbanden vid den i 1925 års beslut avsedda nivån. Ett bifall till chefens för generalstaben senast framlagda förslag finna vi fördensskull oavvisligen nödvändigt. Kostnaderna för budgetåret 1934/1935 beräknas till 47,130 kr. Genom besparingar å avlöningsanslaget, beräknade till 26,295 kr., kunna emellertid för detta budgetår kostnaderna begränsas till endast 20,835 kronor, dyrtidstillägg icke inräknade.

På detta sätt kunde också åtminstone delvis neutraliseras de ogynnsamma befordringsförhållanden, vilka för vissa befälskategorier äro för handen och, om icke särskilda åtgärder vidtagas, måste förväntas bliva för relativt lång tid bestående. För att förbättra befordringsförhållandena för de sämst ställda befattningshavarna — äldre löjtnanter och sergeanter — synes det emellertid önskvärt att dessutom tillfälle till avgång redan före pensionsåldern beredes vissa personalkategorier. Chefen för generalstaben har i skrivelse den 26 aug. 1933 påpekat, hurusom utvecklingen under perioden 1929—1933 gått emot ett allt mera försämrat befordringsläge. Sålunda är medelbefordringsåldern för vinnande av kaptensfullmakt vid infanteriet f. n. 19 tjänsteår, motsvarande 41 levnadsår. Under perioden 1934—1938 kommer med visshet befordringsläget ytterligare att försämrats, därest inga åtgärder vidtagas, och beräknas medelbefordringsåldern komma att uppgå till vid infanteriet och kavalleriet 21 tjänsteår samt vid armén i dess helhet 20 tjänsteår. Liknande förhållanden äro rådande inom underofficers- och underbefälsgraderna, och tendensen är även inom dessa grader en i befordringshänseende tilltagande försämring.

Förbidsavgång för officerare och underofficerare.

Dessa för arméns lägre befattningshavare alltjämt växande missförhållanden äro, säger chefen för generalstaben, av den allvarliga art, att åtgärder för att bringa rättelse härutinnan icke längre torde böra uppskjutas. Otvivelaktigt utöva dessa förhållanden, psykologiskt sett, så ogynnsamma verkningar på arméns befälspersonal, att en ändring till det bättre måste snarast eftersträvas.

De åtgärder, som avse ett rationellt ordnande av dessa befodringsförhållanden, böra hava till resultat, att medelåldern vid vinnande av kaptensbeställning på stat bliver 37 och vid vinnande av fanjunkarebeställning 39 levnadsår, vilka ålderslägen av chefen för generalstaben även i tidigare framställningar angivits såsom de lämpliga. För att nå detta mål förordar chefen för generalstaben en provisorisk anordning, innebärande rätt till förtidsavgång på frivillighetens väg för vissa *äldre* beställningshavare. Den avsedda sänkningen av medelbefodringsåldern bör vara nådd före den 1 januari 1938, och erfordras att före denna tidpunkt genom förtidsavgång bliva disponibla 100 kaptens- (ryttmästare-) och 120 fanjunkare- (styckjunkare-) beställningar, eller pr år under budgetåren 1934—1938 25 kaptens- (ryttmästare-) och 30 fanjunkare- (styckjunkare-) beställningar. De förtidsavgångna avses att intill uppnådd pensionsålder uppbära ett lönebelopp motsvarande den pension jämte dyrtidstillägg, som tillkommer pensionsavgående aktiv personal av samma grad, ävensom att — mot erläggande av vederbörliga pensionsavgifter — vid uppnådd pensionsålder åtnjuta pension i likhet med personal på aktiv stat, åliggande dem att utan särskild kostnad för statsverket fullgöra 25 dagars tjänstgöring året närmast efter det förtidsavgången ägt rum. Denna tjänstgöring avses icke föranleda några kostnader.

Kostnaderna för ovanberörda anordning beräknas under budgetåret 1934/1935 uppgå till högst 60,000 kr., dyrtidstillägg icke inräknade, vilket belopp alltså bör för nästkommande år beviljas. Påpekas bör, att 60,000 kr. är ett maximum, som nås endast om hela övergången beräknas ske den 1 juli 1934.

Det torde här böra framhållas, att de ovan föreslagna åtgärderna beträffande reservstatens uppsättande samt förtidsavgång *tillsammans* kunna förbättra läget för de sämst ställda befattningshavarna, men att endast en av dessa åtgärder, om de genomföras allenast i den begränsade omfattning, som här ifrågasatts, icke kan anses tillräcklig för målets nående.

För tillgodoseende av befälsbehovet vid den krigsorganiserade armén är det vidare nödvändigt, att den hittills tillämpade begränsningen av antalet till krigsskolan beordrade reservofficersaspiranter upphör. 1925 års försvarsproposition räknar med minst 125 elever per år i reservofficerskurserna, vilken siffra av utskottet höjdes till 130. Med hänsyn till bristen å officerspersonal är det dock lämpligt att ett större antal än det angivna minimum beordras. Chefen för generalstaben har tidigare angivit behovet av årlig officersrekrytering i reserven till 210. Inspektören för militärläroverken har nyligen föreslagit en utökning av elevantalet till 180 — detta av ekonomiska skäl. Med hänsyn till det statsfinansiella läget synes man för närvarande böra åtnöja sig med sistnämnda antal, enär då kostnaderna allenast beröra vederbörliga under-

Ökat antal
reservoffi-
cerare.

hållsanslag. För krigsskolan erfordras då icke något ökat anslag. Vikten av en sådan ökning framträder även med hänsyn till de ogynnsamma verkningarna för reservofficersrekryteringen, som en begränsning av kommenderingarna till krigsskolan måste anses hava, därigenom att densamma psykologiskt påverkar ev. aspirantkandidater, så att de icke vilja påtaga sig den ökade utbildningen till reservofficerare, då de ej hava säkerhet för att bliva kommenderade till krigsskolan, även om de förvärvat därför erforderlig kompetens.

En angelägenhet, vilken nu snarast tränger till en lösning, är frågan om lagstadgad civilanställning för uttjänt volontärpersonal vid krigsmakten. Detta är icke blott ett betydelsefullt spörsmål för rekryteringen för ifrågavarande personalkategori. Det är också en arbetslöshetsfråga av stor vikt. Av den personal, som i egenskap av volontärer tager fast anställning vid krigsmakten, kan endast en ringa del — omkring 4 % — där erhålla försörjning intill pensionsåldern. Alla de övriga måste förr eller senare söka sig utkomst på den civila arbetsmarknaden. Det har sedan länge visat sig svårt för uttjänt volontärpersonal att erhålla civil anställning. Gjorda undersökningar utvisa, att knappt mer än 25 % av de avgående volontärerna lyckas erhålla anställning. En del åtgärder för underlättande av sådan anställnings erhållande hava vidtagits, såsom inrättandet av arméns underofficersskola, civilanställningskommissioner vid truppförbanden, anordnandet av utbildningskurser m. m. Men det är — såsom av ovanstående framgår — icke nog härmed. Man måste få en verklig lösning av frågan till stånd, och detta torde icke kunna ske, utan att den uppfattningen kommer till uttryck att staten är skyldig att sörja för fortsatt anställning åt sådan personal, som ägnat sina bästa år åt arbete i försvarets tjänst. Lämpligast synes detta önskemål kunna förverkligas genom att bestämmelser utfärdas av innehåll att f. d. underbefäl med goda vitsord skola äga företrädesrätt till vissa befattningar i allmän tjänst. Beträffande befattningar i statstjänst böra de sålunda beredas rätt att, efter anställning på ett område av statens verksamhet, erhålla transport till tjänst inom ett annat statens verksamhetsområde. Det motstånd mot en dylik anordning, som från olika statsinstitutioners sida kommit till synes, måste brytas. I andra länder har detta skett, och civilanställningen är i ett flertal stater därigenom väl ordnad. Detta måste även vi eftersträva, ty vi kunna icke längre låta oss nöja med allenast utredningar på detta område. Vi måste genom åtgärder från statens sida sörja för här ifrågavarande personalkategori fortsatta utkomst. Vissa åtgärder i detta syfte hava redan vidtagits, och Kungl. Maj:t har nyligen funnit angeläget att genom särskilda utredningsmän söka påskynda frågans lösning. Vi hava emellertid ändock velat understryka betydelsen av att snara och effektiva åtgärder nu vidtagas för civilanställningens ordnande.

Vid antagandet av 1925 års försvarsordning framhölls såsom det mest berättande skälet för den redan förut starkt begränsade utbildningstidens ytterligare reducering, att den beslutade övningstiden skulle användas för »renodlad militär utbildning», och att handräckningstjänsten sålunda skulle ombesörjas av till ersättningsreserven uttagna värnpliktiga. Försvarsutskottet underströk

Civilanställning för underbefäl.

Renodlad militär utbildning.

också »på det kraftigaste» angelägenheten av att alla åtgärder vidtoges, som kunde bidra till övningstidens utnyttjande på det mest ändamålsenliga och effektiva sätt. Som bekant, har denna avsikt icke blivit förverkligad. De till linjetjänst uttagna måste alltjämt i betydande utsträckning tagas i anspråk för handräckning, ja, användningen av den för detta ändamål har t. o. m. efter hand ökats på grund av att antalet tjänstgöringsdagar för ersättningsreserven minskats under det av myndigheterna angivna behovet. För nästkommande budgetår har sålunda chefen för generalstaben angivit behovet till 983,000 dagar, men i statsverkspropositionen räknas med allenast 785,000 eller 100,000 dagar mindre än vad av 1925 års försvarsutskott beräknades. Olägenheten av denna starka reducering av antalet handräkningsdagar ökas genom att den militära arbetskraften måst användas även för år 1925 icke förutsedda ändamål, emedan erforderliga underhålls- och liknande arbeten på grund av bristande anslag måst utföras med militärmanskap. Detta synes ur national-ekonomisk synpunkt så mycket orimligare, som samtidigt särskilda undersökningar verkställdes i syfte att uppspara nya arbetstillfällen för arbetslöshetens minskande. Krigsmakten skulle med fördel kunna absorbera ytterligare några hundratusental arbetsdagar för att verkligen få till stånd den i utsikt ställda renodlade militära utbildningen. I varje fall bör det av myndigheterna begärda antalet tjänstgöringsdagar — 983,000 — för ersättningsreserven anslås, och detta desto hellre som omkostnaderna för en i tjänst varande värnpliktig icke uppgår ens till hälften av det allmännas kostnader för en man, som skall beredas underhåll genom särskilt anordnade arbeten.

Ökad linjekontingent.

Redan vid antagandet av 1925 års försvarsordning uttalades betänkligheter mot den begränsning av årskontingenten för utbildning med vapen uttagna värnpliktiga, som då kom till stånd. En utökning av densamma därhän, att återigen alla vapenföra värnpliktiga givas utbildning i fred är otvivelaktigt för försvarsberedskapen av den allra största betydelse, enär eljest icke hela folkkraften kan vid mobilisering uttagas. Högern har också alltid konsekvent krävt åtgärder för möjliggörande av hela den kraftutveckling, värnpliktstillgången medger, enär därförutan icke en betryggande försvarseffekt kan åstadkommas. Utvecklingen i världen har kraftigt bestyrkt det berättigade i detta krav, ty det gäller nu icke längre endast en krigsmaktens mobilisering utan en hela nationens organisation för kriget. Att nu icke en omedelbar ökning av linjekontingenten intill gränsen för tillgången på vapenföra värnpliktiga lämpligen kan ske, beror på fredsorganisationens ringa omfattning. Även för att i sin mån neutralisera de ogynnsamma verkningarna av de för innevarande budgetår beslutade inskränkningarna i värnpliktstjänstgöringen synes det emellertid önskvärt, att en ökning av linjekontingenten kommer till stånd på det sättet, att påföljande års kontingent tillföres ett ökat antal värnpliktiga, motsvarande antalet av de linjetjänstare, som under närmast föregående år på grund av bristande kroppsliga kvalifikationer befriats från fortsatt utbildning med vapen. Med utgångspunkt från i 1925 års försvarsproposition angivna siffror borde detta för arméns del — vi inskränka oss härtill, då behovet där är mest trängande — innebära en ökning av nästkommande års

linjekontingent med i runt tal 3,500 man. Även denna åtgärd borde vara ägnad att bidraga till ett motverkande av rådande arbetslöshet, varför vi föreslå, att en sådan ökning av linjekontingenten nu beslutas. För ändamålet erfordras icke någon anslagsökning under instundande budgetår, enär beslut i denna fråga först vid nästkommande års inskrivningsförrättningar kan göra sig gällande. § 24 värnpliktslagen bör enligt ovanstående givas den lydelse, som i särskild motion föreslås.

Ur militär synpunkt framträder med skärpa kravet på en revidering av lagen om s. k. samvetsömma. En sådan revision ter sig emellertid alldeles särskilt önskvärd ur rena anständighetssynpunkter. Som bekant tillkom lagen om värnpliktiga, vilka hysa betänkligheter mot värnpliktens fullgörande i vanlig ordning, för att befria dem, vilkas samvete förbjöd dem att bära vapen eller fullgöra arbete för krigsmakten, från ett värv, vilket ansågs bereda dem verklig samvetsnöd. Ursprungligen gällde lagen endast dem, som av religiösa skäl vägrade att fullgöra sin värnplikt, men senare utvidgades den till att omfatta även s. k. »etiskt samvetsömma». Av båda kategorierna kräves uppenbarligen ärlighet och uppriktighet, ett personligt inre tvång och ett starkt samvetsförbud. Utvecklingen har emellertid nu gått därhän, att en viss meningsriktning propagerar för att värnpliktiga skola begagna sig av detta lagrum för att undandra sig värnplikt. Man strävar att på detta sätt få till stånd en rörelse, riktad emot rikets försvar, vars effektivitet man vill minska genom av »samvetsömma» motiverad befrielse från militärtjänstgöring. Agitationen är av den mest vidriga art, intyg fabriceras och tryckta formulär utdelas för ifyllning. Det hela måste rubriceras såsom bedrägligt förfarande, samvetsfrihetens samvetslösa utnyttjande för syften, vilka äro lagens mening fullständigt främmande. Lagens mening var att lämna en utväg åt dem, som kommit i kollision med sitt samvete. Den har utnyttjats i ett helt annat syfte. Detta framgår icke minst av den brådska och brist på eftertanke varmed många »samvetsömma», då det passar dem, förklara sig icke längre hysa några samvetsbetänkligheter. Det framgår även av att antalet samvetsömma år 1922 var blott 122, medan det i år är 814. Chefen för generalstaben har i skrivelse den 4. mars 1933 begärt att vissa förslag till ändringar i nu gällande bestämmelser skulle föreläggas riksdagen. Chefen för lantförsvarets kommandoexpedition har vidare i denna fråga verkställt en belysande utredning. Till dessa förslag m. m. synes största hänsyn böra tagas. Här kräves verkligen revision och lagändring, ty en lagstiftning, vilken leder till konsekvenser av här antydd art, kan icke vara riktig. Mest radikalt och säkerligen befogat vore att omedelbart besluta om att från rätten till tjänstgöring utom vanlig ordning helt utesluta alla s. k. etiskt samvetsömma, men alternativt synes man kunna anmoda regeringen att till nästa års riksdag framlägga förslag till en allmän revidering av lagen. Därvid måste i varje fall beaktas, att lagens bestämmelser icke må gälla andra än djupt och allvarligt i sitt innersta inre med samvetsnöd kämpande människor. Ty endast sådana kunna tolereras bland dem, som i kraft av en samvetslag befrias från värnplikts-tjänstgöring. En rättelse härutinnan är en ofrånkomlig fordran ur både mili-

Samvets-
ömma.

tär och medborgerlig synpunkt. Likaså böra bestämmelser angående straffpåföljd för obehörigt utnyttjande av lagens föreskrifter eller med hjälp därtill stadfästas.

*Beväpning
och utrustning.*

Såsom ett medel att åstadkomma konsekvens och planmässighet i förverkligandet av 1925 års beslut måste framhållas betydelsen av att krigsmaktens förseende med erforderlig beväpning och utrustning kommer till stånd i enlighet med den 1925 uppgjorda planen. För budgetåren 1932—1934 hava av engångskostnader inbesparats över 3 milj. kr. endast för arméns del. Å andra sidan hava, som förut antytts, från anslaget till arbetslöshetens lindrande beviljats medel i icke obetydlig utsträckning. En motsvarande åtgärd synes vara avsedd även nästa budgetår. Men härmed kan man icke låta sig nöja. Då det här av naturliga skäl icke kan bli tal om att framlägga en närmare utredning rörande behovet av ytterligare anslag, synes man böra begränsa sig till kravet på att den 1925 beslutade materielanskaffningen under rubriken »Engångskostnader» planenligt fullföljes. Som nyss påpekats hava föregående budgetår de för den tioårsperiod, varunder ifrågavarande kostnader avsågos bli fördelade, beräknade årsanslagen endast delvis beviljats. I vissa fall har anslaget helt utgått ur budgeten. För åstadkommande inom avsedd tid av den modernisering av krigsmakten, vilken av 1925 års riksdag avsetts, liksom för vinnande av erforderlig planmässighet i anskaffningen synes det mest ändamålsenligt att för nästkommande budgetår upptaga anslag under rubriken »Engångskostnader» med sådant belopp, att med detta budgetårs slut de intill sagda tidpunkt beräknade årskvota verkligen på avsedd tid komma krigsmakten till godo.

För anskaffning av intendenturmateriel ägde ingen medelsanvisning av här ifrågavarande slag vid föregående riksdag rum. Icke heller för nästkommande budgetår har medel för ändamålet begärts. Då årskvoten uppgår till 34,000 kronor bör i årets riksstat för anskaffning av intendenturmateriel under rubriken »Engångskostnader» upptagas ett belopp av 68,000 kronor.

För anskaffning av sjukvårds- och veterinärmateriel ägde för detta budgetår ingen medelsanvisning rum. Icke heller i förevarande statsverksproposition har vidtagits någon åtgärd för utverkande av anslag för detta ändamål. I enlighet med arméförvaltningens förslag bör för budgetåret 1934—1935 anvisas en tiondel av det härför avsedda engångskostnadsbeloppet eller 60,000 kronor.

För motsvarande anskaffning av artilleriemateriel hava under de tvenne senaste budgetåren — 1932—1934 — begränsningar av den till 1,918,800 kronor uppgående årskvoten vidtagits sålunda, att för året 1932—1933 beviljades endast 918,800 kronor och för innevarande budgetår 900,000 kronor. Arméförvaltningen har anfört, att, därest materielanskaffningen skall kunna genomföras inom den avsedda tiden, vilket måste anses vara en försvarsangelägenhet av största vikt, det vore nödvändigt, att ännu icke anvisad del av anslaget ställdes till förfogande under budgetåren 1934—1936, lämpligen med hälften under vardera av de tvenne nästa budgetåren. Kungl. Maj:t förordar dock

för nästkommande budgetår ett anslag av endast 1,000,000 kronor. Anslaget bör enligt arméförvaltningens förslag höjas till 2,928,200 kr.

icke heller det för bestridande av engångskostnader för anskaffning av ingenjörmateriel beräknade anslaget har för innevarande år utgått till sitt fulla belopp. Arméförvaltningen har föreslagit, att för budgetåret 1934/1935 borde beräknas en medelsanvisning, innefattande icke blott den ordinarie årskvoten — 122,000 kronor — utan även hälften av det för innevarande budgetår innehållna beloppet av 47,000 kronor eller sammanlagt 145,500 kronor. Kungl. Maj:t föreslår ett anslag av 75,000 kronor, vilket enligt arméförvaltningens förslag bör ökas till 145,500 kronor.

En ökning av dessa anslag för bestridande av engångskostnader för materielanskaffning synes desto mera befogad, som de sålunda anslagna medlen direkt äro ägnade att medverka till arbetslöshetens minskande, och alltså en ungefär motsvarande reducering av för arbetslöshetens bekämpande föreslagna medel synes kunna verkställas.

I anslutning till det här anförda kunna vi icke underlåta att uttala våra allvarliga betänkligheter gentemot det sätt, varpå förefintliga reservationer av Kungl. Maj:t utnyttjats, ävensom gent emot de oerhörda beskränkningarna av vissa underhållsanslag. Genom att myndigheterna berövas reserverade medel motarbetas sparsamhet och planmässighet i förvaltningen, ja, man kan säga, att förfarandet rent av framkallar misshushållning. Härtill kommer, att i vissa fall som reservationer upptagits redan disponerade medel, vilka sålunda i verkligheten icke stå till förfogande. Vidare vilja vi framhålla att den verkställda reduceringen av anslaget till munderingsutrustning måste med nödvändighet leda till att arméns krigsberedskap på förevarande område nedsättes eller att de värnpliktiga bliva sämre klädda eller bådadera.

Det torde ankomma på vederbörligt utskott att tillse, det en sådan utveckling förhindras.

Det ovan anförda innesluter förslag till åtgärder, vilka avse ett omedelbart ökande av försvarsberedskapen. De hänföra sig direkt till 1925 års organisationsram. Man synes emellertid, som ovan antytts, icke böra inskränka sig allenast till densamma. Det föreligger otvivelaktigt behov även av andra åtgärder för åstadkommande av ett tillfredsställande skydd emot krigets våld, och flera av dessa äro alldeles påtagligt av den art, att de icke kunna anses föregripa resultatet av den pågående försvarsutredningen utan tvärtom torde vara ägnade att i likhet med ovan föreslagna förbereda och underlätta genomförandet av en blivande försvarsreform. Vid innevarande års riksdag kanske dessa icke kunna bliva föremål för avgörande beslut, men det synes angeläget, att även dylika spörsmål, vilkas lösning kunna medföra en ökning av försvarsberedskapen, redan nu bringas under riksdagens prövning. Många åtgärder kunna härvid tagas under överbäggande. Endast några av dem skola här beröras.

*Fasta luft-
försvaret.*

Som bekant inneslöt 1925 års beslut icke några åtgärder för organiserandet av det fasta luftförsvaret. Denna brist föranledde också redan 1928 tillkallandet av särskilda sakkunniga för avgivande av förslag till dess avhjälpan. De sakkunniga hava redan för länge sedan avgivit sitt betänkande, men veterligen har detta icke föranlett något initiativ från statsmakternas sida. Det synes emellertid angeläget att snarast något åtgöres för tillgodoseende av behovet av markförsvaret mot luftanfall. Det 1925 uppsatta flygvapnet begränsades till vad som ansågs oundgängligen nödvändigt för arméns, flottans och fästningarnas behov. För det egentliga ortsförsvaret, för skyddande av huvudstaden och andra viktiga orter, av industri- och bostadsläggningar samt av befolkningen i oskyddade orter och i vårt vidsträckta land överhuvud taget har flygvapnet icke avsetts. För uppgifter av denna art för luftförsvaret i vidsträckt mening äro heller icke flygstridskrafter ensamma tillräckliga. Man måste härvid även lita till försvarsanstalter på marken. Betydelsen av, att åtgärder för skapandet av sådana i erforderlig utsträckning vidtages, är med hänsyn till faran för fientliga luftangrepp särskilt starkt framträdande. Underlåtenheten av att på detta sätt trygga statsinstitutionerna, industrien, förbindelsemedlen och hela befolkningen skulle i händelse av krig kunna medföra de allvarligaste konsekvenser. Redan ur humanitär synpunkt måste det anses ofrånkomligt att göra allt, som göras kan, för att bereda befolkningen skydd mot fientliga flygares angrepp. Men dessa äro också ägnade att för fienden underlätta vinnandet av krigets mål, därest icke erforderliga motåtgärder vidtagas. Befolkningens motståndskraft brytes lättare genom hotet från luften än genom de flesta andra medel. Industriens verksamhet kan också hindras, förbindelsernas upprätthållande äventyras samt hela stats- och samhällsmaskineriet lamslås genom fientliga flygare, om icke försvars- och skyddsåtgärder emot deras angrepp bliva redan i fred ordnade. Försvaret emot luftanfall är i ordets verkliga mening en hela folkets livsfråga. Oberoende av inställningen i övrigt gentemot försvaret borde sålunda en var inse ofrånkomligheten av att på detta område något snarast åtgöres. Åtminstone borde en materialanskaffning omedelbart påbörjas, varvid erforderliga medel lämpligen kunna tagas ur anslaget för arbetslöshetens bekämpande. Möjligen kunde också en mindre organisation på grundval av de sakkunnigas betänkande snarast börja uppsättas. Förslag härom torde av vederbörligt utskott kunna avfordras chefen för generalstaben.

*Gotlands
försvaret.*

En annan försvarsangelägenhet bör också snarast bringas under riksdagens prövning. Det gäller Gotlands trygghet mot fientliga anfall. Det torde vara för envar uppenbart, att Sveriges försvar i händelse av en fientlig ockupation av ön Gotland skulle väsentligen försvåras, ja, gentemot luftangrepp från en på ön upprättad bas kanske helt omöjliggöras. Det har från auktoritativt håll med skärpa framhållits, att öns nuvarande försvarsanstalter icke äro av den vare sig art eller omfattning, att ett framgångsrikt skyddande av detta vår försvarslinjes utanverk ter sig möjligt. Ett så betänkligt förhållande, en så allvarlig brist i försvarsberedskapen kan icke tillåtas få längre fortvara. Den s. k. Åkermanska kommittén ägnade särskild uppmärksamhet

häråt och framlade även — med klar uppfattning av lägets allvar — ett förslag till förbättrande av Gotlands försvar. Militärbefälhavaren på Gotland har med övertygande motivering påyrkat detsamma. Av lättförståeliga skäl finna vi oss icke böra här närmare ingå på detta spörsmål, utan vi inskränka oss till att påvisa den absoluta nödvändigheten av att en ökad omsorg ägnas Gotlands försvar. Vad som närmast synes erfordras är dels anskaffning av luftvärns- och rörligt artilleri samt en bättre organisation av infanteriförsvaret. Även i denna fråga synes ett närmare utformat förslag böra infordras från chefen för generalstaben.

Marinen.

Beträffande reservstaten för marinen, B. Kustartilleriet, anför chefen för försvarsdepartementet till statsverkspropositionen 1926, fjärde huvudtiteln, sjöförsvaret, sid. 234: »Vad kustartilleriet beträffar, torde under övergångsåren den tilltänkta nya organisationen av reservstaten icke böra träda i tillämpning. Vid sådant förhållande torde för kustartilleriet i staten för nästa budgetår allenast böra upptagas samma antal beställningar som för närvarande.» I enlighet härmed är den äldre staten alltjämt gällande. Riksdagen har ock anslagit medel motsvarande kostnaderna enligt sistnämnda stat.

*Reserv-
staten för
kustar-
tilleriet.*

Med hänsyn till den starka avgången bland den till övergångsstat överförda personalen ävensom nära förestående avgång även från reservstaten synes tiden nu vara inne att låta den beslutade nya organisationen av reservstaten för kustartilleriets del träda i kraft. Beträffande avgången bland övergångsstatspersonalen må framhållas, att samtliga tre till övergångsstat överförda regementsofficerare numera avgått, vilket synes tillräckligt motivera tillsättandet av den nya överstebeställningen å reservstaten.

Riksstaten medgiver för närvarande årligen 62,000 tjänstgöringsdagar för flottan av ersättningsreserven.

*Ersättnings-
reserven.*

Erfarenheten har tydligen givit vid handen, att de beräkningar beträffande behovet av personal ur ersättningsreserven, som legat till grund för 1925 års försvarsordning, visat sig alldeles för knappa, och är det fördensskull synnerligen önskvärt, att antalet tjänstgöringsdagar att fullgöras av ersättningsreserven ökas. Ökningen bör uppgå till 53,000 tjänstgöringsdagar och sammanlagda antalet sådana alltså beräknas till 115,000.

Den för kustartilleritjänst avsedda kontingenten värnpliktiga i linjetjänst enligt 1925 års försvarsordning tillmättes — liksom utbildningstiden — under förutsättning att ifrågavarande värnpliktiga icke skulle behöva tagas i anspråk för handräckningstjänst. All sådan tjänst skulle nämligen praktiskt taget utföras av i utbildningen ej deltagande manskap, främst värnpliktiga tillhörande ersättningsreserven i depåttjänst. För bl. a. detta ändamål har kustartilleriet på senare tid tilldelats värnpliktiga tillhörande ersättningsreserven till en omfattning av 80,000 tjänstgöringsdagar, varav emellertid omkring 37,000 dagar avsetts för värnpliktiga i yrkestjänst. Enär emellertid denna summa tjänstgöringsdagar icke varit tillräcklig för sitt ändamål, hava värn-

pliktiga i linjetjänst i oproportionerligt stor omfattning måst användas för ren handräckningstjänst. Antalet tjänstgöringsdagar för ersättningsreserven bör fördenskull ökas till det antal dagar chefen för kustartilleriet anser erforderligt, d. v. s. 118,000 tjänstgöringsdagar.

*Flottans
och kustar-
tilleriets
krigsbered-
skap och
övningar.*

I sitt förslag till beräkning av utgifterna för sjöförsvaret för budgetåret 1934/1935 anför chefen för marininstaben beträffande anslaget till flottans krigsberedskap och övningar följande:

Organisationen av flottans för sjöexpedition rustade fartyg och fartygsförband utgör den stomme, på vilken flottans organisation i övrigt vad beträffar såväl personalens utbildning och materielens underhåll som ock krigsberedskapens tillgodoseende i allt väsentligt vilar. För den skull kunna rubbningar i den allmänna rustningsplanen för flottans krigsberedskap och övningar icke vidtagas utan att därmed i ett eller annat avseende göres ett ingrepp i flottans organisation, och jämkningar böra icke ske i annan mån än som betingas av nödvändig periodisk översyn av fartygen, färdigställandet av nya fartyg eller tillkomsten av nya eller förändrade utbildningsförhållanden. Enligt dessa principer har 1925 års riksdag godkänt en rustningsplan för flottans fartyg.

Anslaget till flottans krigsberedskap och övningar, som för budgetåret 1925/1926 var jämte ett förstärkningsanslag uppfört med 4,850,800 kronor, nedsattes från och med budgetåret 1926/1927 till 4,463,000 kronor, motsvarande det belopp, som i 1925 års marinordning beräknades för ändamålet. Anslaget har därefter bibehållits oförändrat i sak, ehuru detsamma genom överflyttning av vissa kostnader för ett flygdepåfartyg från flygvapnets till sjöförsvarets anslag m. m. ökats till 4,510,000 kronor. Med detta belopp var anslaget senast uppfört i riksstaten för budgetåret 1931/1932. För budgetåret 1932/1933 och 1933/1934 har anslaget på grund av statsfinansiella svårigheter i besparingssyfte nedsatts först till 4,300,000 kronor och sedan till 885,000 kronor, vartill komma 2,000,000 kronor, som överförts från vissa förrådstitlar. Härvid är att märka att därigenom framtvingna inskränkningar av fartygsrustningarna påbörjats redan under budgetåret 1932/1933 i syfte att genom tillskapande av reservation från nämnda budgetår förstärka det hårt beskurna anslaget för innevarande budgetår.

Anslaget är avsett att möjliggöra rustningar och övningar till sjöss enligt den normerande rustningsplanen för kustflottan, sjökrigsskolavdelningen, kryssare eller annat fartyg för vinterexpedition till avlägsnare farvatten, skeppsgossefartygen, u-båtsdepåerna m. m. ävensom för övningar å örlogsstationerna eller eljest i land. Alldenstund flottan saknar särskilt krigsövningsanslag bestridas jämväl krigsövningskostnader från övningsanslaget. Tillgången å detta har under senare tider icke medgivit att större krigsövningar utföras oftare än vart tredje år, vilket dock icke varit till nackdel, då hittills även praktiska hänsyn talat för en dylik periodicitet. Finansieringen tillgår så, att medel reserveras å övningsanslaget under två år i följd för att under det därpå följande tredje året utgivas för en krigsövning, varpå reservationsbildandet börjar ånyo.

Förutom nu nämnd krigsövningsreservation, som planenligt tillskapas och utnyttjas, måste — till följd av dels räkenskapsväsendets natur ombord å flottans fartyg, dels den mångfald av olika ändamål, för vilka övningsanslaget är avsett, dels ock för mötande av växlingar i kol- och särskilt oljeprisen — en tillräcklig allmän reservation förefinnas, så att nödig trygghet skapas för att anslaget ej bliver överskridet. Dessförutan skulle ej anslaget i sin helhet kunna utnyttjas, vilket skulle menligt inverka på planmässigheten i övningarnas bedrivande. Denna är från år genomgående reservation, som numera kunnat nedsättas till omkring $3\frac{1}{2}$ % av övningsanslaget, återfinnes i de årliga budgetredovisningarna, men har naturligtvis icke något inflytande på anslagsbehovet.»

Nu har i årets statsverksproposition allenast en summa av 3,710,000 kronor upptagits för flottans krigsberedskap och övningar. Detta innebär, att medelsanvisningarna för övningsändamål under löpande och nästföljande budgetår, vilka normalt borde hava uppgått till $2 \times 4,510,000 = 9,020,000$ kronor, minskats till $2,885,000 + 3,710,000 = 6,595,000$ kronor, alltså en reduktion för två år å sammanlagt 2,425,000 kronor eller 27 %. Då inskränkningarna i fartygsrustningar och övningar påbörjades redan under budgetåret 1932/1933 skulle således nu ett tredje år med reducerade övningar följa. Så långvariga inskränkningar i den redan i 1925 års marinorganisation mycket knappt tilltagna rustningsplanen måste givetvis på flottans krigsberedskap utöva en destruktiv verkan av sådan omfattning, att följderna därav bliva högst vådliga för landets försvarsmöjligheter. Det är därför redan hög tid att söka reparera följderna av den faktiska nedrustning, som under senare tid pågått, och för att i görligaste mån möjliggöra detta måste åtminstone förutsättningarna för 1925 års marinorganisation i nu förevarande avseende återställas.

För övningarnas anordnande vid kustartilleriet avses främst medel under anslaget till *Kustartilleriets krigsberedskap och övningar*. Om man frånser förhållandena under sistlidna budgetår, har riksdagen under senare år här för årligen beviljat ett belopp av 506,500 kronor. Detta belopp understiger emellertid med 31,200 kronor det belopp, som chefen för kustartilleriet beräknat för ändamålet i själva verket vara erforderligt. Den reduktion, som sålunda skett, har, då inknappningar i övrigt knappast varit görliga, i första hand gått ut över artilleriammunitionen. Då skjutövningarna med pjäser utgöra höjdpunkten av artilleriutbildningen, är ett sådant förhållande i hög grad beklagligt. Chefen för kustartilleriet har under ifrågavarande anslag emellertid endast äskat det ovan angivna beloppet, 506,500 kronor, vilket ock marinförvaltningen hos Kungl. Maj:t föreslagit bära upptagas. Kungl. Maj:t har nu i sin proposition endast upptagit anslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar med 456,500 kronor, vilket uppenbarligen måste anses otillräckligt. Anslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar bör utgå med minst det av myndigheterna begärda beloppet, 506,500 kronor.

Marinförvaltningen har i sin underdåniga skrivelse den 31 augusti 1933 angående beräkning av utgifterna under riksstatsens fjärde huvudtitel, avd.

*Underhåll
av flottans
fartyg och
byggnader.*

III, sjöförsvaret, för budgetåret 1934/1935 framhållit att för *underhåll av flottans fartyg och byggnader* egentligen skulle behövas ett belopp av 6,550,750 kronor. Marinförvaltningen hade emellertid ansett sig böra föreslå åtskilliga reduceringar, uppgående till sammanlagt 600,750 kronor och hemställde det täcktes Kungl. Maj:t föreslå riksdagen att för budgetåret 1934/1935 upptaga ordinarie reservationsanslaget till underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m. med 5,950,000 kronor.

I 1934 års statsverksproposition har emellertid Kungl. Maj:t för nämnda ändamål endast upptagit ett belopp av 5,300,000 kronor.

I sin ovannämnda underdåniga skrivelse har marinförvaltningen utförligt motiverat behovet av ett större underhållsanslag och bland annat anfört: — — — »att underhållsanslaget under en följd av år varit alltför knappt tillmätt, ett förhållande, som givetvis satt sin prägel på materielens tillstånd i det att de arbeten, som fordras för krigsfartygens underhåll och förläggning i beredskap, måst eftersättas, varjämte flottans byggnader och annan materiel icke kunnat underhållas så, som nutidens fordringar kräva. För att råda bot på de försämringar, som indragningarna i underhållsarbetet under dessa år förorsakat, torde ökade anslag till underhållet bli erforderliga.» och »— — De under en lång följd av år gjorda allvarsamma nedskärningarna av underhållsanslaget hava hindrat myndigheterna att utföra erforderliga underhållsarbeten jämväl beträffande kaserner och andra byggnader avsedda för personalförläggning i fredstid, varför dessa icke kunnat hållas i nivå med tidens krav varken med avseende på bättre och ökade bostadsutrymmen eller å moderna hygieniska anordningar och dylikt. Att ett åsidosättande av underhållet även medfört brister i hygien och trevnad för personalen torde knappast behöva särskilt framhållas. Ämbetsverket anser sig emellertid böra påpeka, att personalen härigenom tillskyndats olägenheter i avseenden, som bland motsvarande civila befolkningslager numera icke äro tillfinnandes.»

Vidare har av myndigheterna framhållits hurusom för att ej behöva avskeda arbetare vid örlogsvarven sådana arbeten som kräva större utlägg för materielanskaffning, måste få stå tillbaka för sådana arbeten, vars kostnad huvudsakligen utgöres av löner till örlogsvarvens arbetare. Härigenom försvåras givetvis arbetenas ekonomiska bedrivande. En annan följd härav blir att beställningar vid privatindustrien även måste nedbringas till minsta möjliga, vilket i dessa tider icke är önskvärt.

Sedan marinförvaltningen avsänt sin ovannämnda skrivelse har framkommit att pansarskeppet Drottning Victorias ångpannor äro i sådant skick, att en omtubning måste ske. Marinförvaltningen har hos Kungl. Maj:t gjort framställning om att 750,000 kronor ur anslaget till statliga beredskapsarbeten måtte anvisas för iordningställande av pansarskeppets ångpanneanläggning, varvid samtidigt halva antalet pannor (6 st.) skulle utbytas mot 2 st. moderna, enbart oljeeldade pannor. En dylik större revision av fartygets maskinanläggning ställer givetvis även stora anspråk på underhållsanslaget.

På grund av vad sålunda anförts få vi hemställa, att riksdagen måtte besluta, att det i årets statsverksproposition under rubriken »Underhåll av flot-

tans fartyg och byggnader m. m.» upptagna anslaget av 5,300,000 kronor måtte ökas till 5,950,000 kronor.

Den nu gällande marinordningen baserar sig som bekant på 1925 års försvarsbeslut. Den totala styrka och effektivitet med vilken flottan enligt detta beslut skulle vidmakthållas, fick sin detaljutformning i anseende till såväl fartygsslag och fartygstyper som antalet fartyg av särskilt tillkallade sakkunniga, vilka i dec. 1926 framlade ett betänkande och förslag rörande ersättningsbyggnad för flottan. *Flottans ersättningsbyggnad.*

I detta förslag till vidmakthållande av effektiviteten hos det försvar till sjöss, 1925 års riksdag ansett att vårt land bör äga, säges bl. a. följande, som i detta sammanhang synes värt att framhålla.

»Grundvalen för sjövapnets hela organisation utgöres av flottans fartygsbestånd. Förutsättningen för att denna grundval skall bliva så fast som möjligt är, att en planmässigt ordnad, kontinuerlig förnyelse av fartygsmaterielen kommer till stånd. Härigenom vinnes önskvärd stabilitet i fråga om sjöförsvarets utgifter ävensom i personalorganisationen och i arbetsförhållandena på varven samt möjlighet att genom praktisk tillämpning ständigt tillgodogöra sig fartygsbyggnadsteknikens framsteg. Därtill kommer, att besparingar i fartygsbyggnadskostnaderna kunna ernås, genom att omfattningen av fartygsbyggandet i god tid preciseras.

Kostnaden för fartygsbeståndets förnyelse bör beräknas efter vissa livslängder för de olika fartygstyperna och så långt möjligt utgå med jämnt fördelade årsanslag. Särskilda omständigheter, såsom av den rådande marinpolitiska situationen eller andra orsaker betingat påskyndande av byggnadsverksamheten, ävensom teknikens utveckling eller inträffande prisfluktuationer kunna visserligen föranleda variationer i det årliga anslaget, men så länge organisationen i sin helhet äger statsmakternas godkännande, bör ett med hänsyn till hela kostnaden för fartygsbeståndets förnyelse fixerat genomsnittsbelopp — flottans totala årskvot — vara att med säkerhet påräkna för flottans ersättningsbyggnad.»

Med utgångspunkt från vissa bestämda livslängder för de olika fartygstyperna beräknade de sakkunniga de årliga kostnaderna för flottplanens genomförande till 9.2 milj. kr. under en första 5-årsperiod och 11.9 milj. kr. under en andra 5-årsperiod. För dessa kostnader skulle landet sålunda kunna planmässigt vidmakthålla en kustflotta räknande: 4 pansarskepp, 8 jagare, 8 vedettbåtar, 9 u-båtar och 1 flygplankryssare.

1927 års riksdag godtog den av de sakkunniga föreslagna sammansättningen av kustflottan; den hade vidare »intet att erinra mot det ersättningsbyggnadsprogram, som av de sakkunniga framlagts». Detta allmänna uttalande gällde hela 10-årsperioden. Vad beträffar de definitiva kostnaderna band sig riksdagen endast för den första 5-årsperioden. För den andra perioden avstod riksdagen — också i enlighet med de sakkunnigas förslag — från att fixera de definitiva kostnaderna; byggnadsplanen borde granskas, med hänsyn till eventuellt behov av modernisering och revidering, omedelbart före sagda periods inträdande.

Flottplanen fullföljdes under de 4 första åren men för det 5:e, budgetåret 1932/1933, minskades anslaget för ersättningsbyggnad med 3,916,000 kronor.

Den andra periodens (1933/1934—1937/1938) byggnadsprogram skulle enligt ersättningsbyggnadssakkunniga omfatta ett pansarskepp, två jagare, fyra vedettbåtar och fyra undervattensbåtar typ B (minundervattensbåtar) till en sammanlagd kostnad av 59,400,000 kronor jämnt fördelad med 11,880,000 kronor på varje år.

Genom nådigt brev den 22 april 1932 anbefalldes marinförvaltningen att efter samråd med chefen för marinstaben verkställa undersökning, huruvida med hänsyn till utvecklingens krav och föreliggande förhållanden en revision av det i propositionen nr 145 till 1927 års riksdag framlagda programmet för ersättningsbyggnad för flottan kunde anses påkallad samt till Kungl. Maj:t inkomma med redogörelse för resultatet av denna granskning ävensom det förslag, som därav kunde föranledas.

Resultatet av undersökningen framlades den 26 november 1932. I den samma föreslogs ingen annan ändring av ersättningsbyggnadssakkunnigas program än att i stället för fyra undervattensbåtar av B-typ skulle byggas tre undervattensbåtar av A-typ (torpedundervattensbåtar) och en undervattensbåt av B-typ, bägge typerna något modifierade i jämförelse med de sakkunnigas förslag, samt att vedettbåttypen skulle modifieras. Under återopande av den förebragta utredningen föreslogo myndigheterna, att Kungl. Maj:t måtte, med framläggande för 1933 års riksdag av den enligt ovan reviderade planen för sjöstyrkornas organisation ävensom det reviderade ersättningsbyggnadsprogrammet för andra skedet, föreslå riksdagen att besluta att ersättningsbyggnad av krigsfartygsmateriel, omfattande nybyggnad av ett pansarskepp, två jagare, fyra vedettbåtar och fyra undervattensbåtar, skulle äga rum under budgetåren 1933/1934—1937/1938 eller eventuellt under budgetåren 1933/1934—1938/1939.

Över detta förslag avgav, enligt vad som framgår av 1932 års statsverksproposition, 1930 års försvarskommission den 16 december 1932 utlåtande och anförde därvid, att kommissionen icke ansåg det lämpligt att redan då, innan den avsedda allsidiga utredningen av försvarsfrågan slutförts, taga definitiv ståndpunkt till ett ersättningsbyggnadsprogram, som ompände en följd av år. Intill dess förenämnda utredning föreläge, syntes från fall till fall böra avgöras, vilket byggnadsarbete, som i första hand borde komma till utförande.

Kungl. Maj:t föreslog i 1933 års statsverksproposition ett belopp av 3,624,000 kronor, fördelade med 1,700,000 kronor för första perioden och 1,924,000 kronor för andra perioden. Riksdagen beslöt i enlighet härmed. Riksdagen anvisade emellertid av anslagen för arbetslöshetens bekämpande 7,000,000 kronor, för vilka medel skulle påbörjas byggandet av en jagare, en undervattensbåt av A-typ och en undervattensbåt av B-typ. Av den andra periodens byggnadsprogram har sålunda anbefallts påbörjandet av två jagare, en undervattensbåt av A-typ och en undervattensbåt av B-typ, under det att programmet icke faststälts beträffande ett pansarskepp, fyra vedettbåtar och två undervattensbåtar av A-typ.

Det anslag, som för budgetåret 1934/1935 skulle erfordras för ett efter den 1 juli 1934 programenligt fullföljande av ersättningsbyggnaden, d. v. s. upprätthållandet av 1925 års försvarsordning i vad flottan angår, belöper sig för första perioden till 2,216,000 kr. och för andra perioden — programenligt anslag — till 11,880,000 kronor jämte innevarande budgetårs underskott 2,956,000 kr. (11,880,000 — 1,924,000 — 7,000,000) eller sammanlagt 17,052,000 kr.

I årets statsverksproposition begär regeringen för flottans ersättningsbyggnad, *dels* 1,706,000 kr. för likvidering av första periodens byggnader, på vilka en besparing av c:a 510,000 kr. uppstått, *dels* 2,026,000 kr. för fullföljande av arbetena på den jagare, för vars påbörjande medel anvisades föregående år under 4:e huvudtiteln. Under anslag till allmänna arbeten föreslås vidare utgå 4,077,000 kr. för fortsättande av föregående år påbörjade arbeten å en jagare och två undervattensbåtar. Eller i allt 7,789,000 kronor.

Som av det anförda framgår har en ganska betydande förskjutning ägt rum av anslagsbeviljandet till sjöförsvaret, vilket rubbar ersättningsbyggnadsplanen i sin helhet. Densamma är uppgjord med vissa bestämda förutsättningar med avseende å kustflottans sammansättning och fartygens livslängder. Ett förskjutande av nybyggnaden eller utsträckande av densamma under längre tid än som beräknats, medför att kustflottan icke kan vidmakthållas med de för fartygen fastställda livslängderna, vilka redan av ersättningsbyggnadssakkunniga äro högt tilltagna. Vidare omintetgöres helt den planmässighet i fråga om kontinuerlig förnyelse av fartygsmaterielen och därmed sammanhängande stabilitet i arbetsförhållandena å varven m. m., som man avsåg vinna med ett fastslaget nybyggnadsprogram.

För varje år som går utan att återhämtning av den planliga men efter-satta anslagsbeviljningen vinnes, försämras kustflottans fartygsbestånd och reduceras ytterligare vår försvarskraft till sjöss på ett sätt som undan för undan blir svårare och dyrare att reparera.

Här synes även böra erinras om, att resultatet av försvarskommissionens arbete kan väntas bliva parlamentariskt aktuellt först i fråga om den flottplan, som kan tänkas bliva uppgjord att gälla sedan den nu gällande utlöpt, d. v. s. efter 1938, varpå ytterligare ett antal år komma att förflyta, innan behövliga ersättningsbyggen av beslutade fartyg bliva färdiga.

Slutligen synes böra framhållas, att ersättningsbyggnaden för flottan måste anses bereda tillfälle till arbete för skeppsbyggnadsindustrien och därmed sammanhängande industrier, då 80—85 % av de för ersättningsbyggnaden anvisade medlen gå till arbetslöner.

Det har syntts oss angeläget att bringa dessa synpunkter rörande flottans ersättningsbyggnadsfrågas läge i riksdagens erinran, ehuru väl vi icke på grund av rådande förhållanden anse oss böra i detta sammanhang påfordra några omedelbara åtgärder för eller anslag till den viktiga frågans omedelbara lösning.

Flygvapnet.

Övningar. Flygstyrelsen har beräknat medelsbehovet för flygvapnets övningar till 1,653,000 kr. samt hemställt, att — med hänsyn till medel, vilka förväntas under året inflyta — anslaget för ifrågavarande ändamål måtte upptagas till 1,540,000 kr. Kungl. Maj:t föreslår för ändamålet allenast 1,300,000 kr.

Med hänsyn till betydelsen av att flygvapnets övningar, vilka under innevarande budgetår måst väsentligen inskränkas på grund av vid föregående riksdag beslutad anslagsbegränsning, nästa år kunna i erforderlig omfattning anordnas, föreslå vi, att anslaget höjes med 240,000 kr. till 1,540,000 kr.

Engångskostnader. Till bestridande av engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m. har flygstyrelsen äskat 4,085,000 kr. för nästkommande budgetår. I statsverkspropositionen har anslaget upptagits till 2,100,000 kr.

För flygvapnets uppbringande till åtminstone närmelsevis den effekt, vilken år 1925 avsågs, är det nödvändigt att nu äntligen riksdagen tillmötesgår den ansvariga myndighetens krav. Det är icke möjligt att längre låta detta nya vapen stå på indragningsstat. En närmare motivering synes varken lämplig eller erforderlig, utan kunna vi inskränka oss till att begära anslagspostens ökning med 1,985,000 kr. eller till 4,085,000 kr.

Flygmateriel. Flygstyrelsen har hemställt, att anslaget till flygmateriel måtte upptagas med 3,987,000 kr., därvid bl. a. hänvisande till att värdet av den materiel som måst kasseras på grund av under nästlidet budgetår inträffade totalhaverier, uppgår till 579,000 kr. Kungl. Maj:t begränsar emellertid sitt äskande till 2,250,000 kr. eller 2,000 *mindre* än för innevarande budgetår. Anslagsposten bör, med hänsyn till föreliggande brister i fråga om flygmaterielen, upptagas med av flygstyrelsen angivet belopp och sålunda ökas med 1,737,000 kr. till 3,987,000 kr.

Bomb-, torped- och fjärrspaningsflygplan. Väsentligen till följd av den starka beskärning, som de av flygstyrelsen årligen äskade anslagen undergått alltsedan flygvapnets uppsättning, har vårt flygvapen *ännu icke* erhållit ett enda flygplan av den storleksordning eller typ, som i av Kungl. Maj:t fastställd plan för vapnets krigsindelning benämnes bomb-, torped- och fjärrspaningsflygplan. Den allvarliga brist, som detta innebär för vårt försvar, kan icke nog framhållas. Det är inom utländska försvarsorganisationer allmänt erkänt, att det verksammaste försvaret mot anfall från luften utgöres av egna bombförband, som kunna insättas mot det fientliga flygvapnets baser och depåer. Utan möjlighet att med bombplan kunna angripa eller ens hota en motståndare kan denne förlägga utgångspunkterna (flygbaserna) för sina angrepp nära intill vårt lands gränser och på så sätt redan från krigsutbrottet jämförelsevis ostörd åstadkomma en avsevärd förstörelse.

Det skall här märkas, att berörda flygplantyp icke är att förväxla med de *tunga* bombflygplan, avsedda för direkta anfallsföretag, vilka förekomma inom stormakternas flygorganisationer.

Flygplanen äro vidare avsedda att som torpedflygplan utgöra en välbehörlig förstärkning i vår flottas försvarskraft.

Den tredje uppgiften (fjärrspaning) för dessa flygplan är dock i vissa fall den kanske betydelsefullaste. Med nuvarande utrustning — saknande bärkraftiga flygplan med större aktionsradie — har vårt försvar (flygvapen) i händelse av ett krigshot (krigsutbrott) *icke* möjlighet att utsträcka spaningen till Östersjön omgivande kuster.

Det är sålunda omöjligt att i tid kunna varsko vår försvarsledning om motståndarens dispositioner, hans uppmarsch, ev. överskeppningsförberedelser etc., vilket dock är en nödvändig betingelse för att vår egen ledning skall på ett lämpligt sätt kunna disponera icke endast flygstridskrafterna, utan jämväl armé- som marinstridskrafter och med utsikt till framgång kunna tillbakaslå mot landet riktade anfall.

Härtill kommer den betydelse som vårt flygvapens utrustande med denna flygklass kan hava

dels för den inhemska lufttrafikens utveckling och

dels för utvecklingen av en inhemsk industri, och skulle ett bifall till motionen sålunda i hög grad tjäna icke endast försvarsintressen utan vårt näringslivs utveckling.

Tillverkningen av ifrågavarande flygplan med tillhörande motorer och utrustning torde till största delen kunna ske inom landet.

Kostnaderna för anskaffning av två enheter (divisioner) dylika plan framgå av nedanstående tablå.

Totalkostnad.

Anskaffning av 24 st. B-, T- och S-flygplan à kr. 205,000: —	kr. 4,920,000: —
» » 48 » motorer à kr. 42,300: —	» 2,030,400: —
Tillbehör till » » » » » 4,200: —	» 201,600: —
Vapen, bomb- och kspamm	» 1,123,000: —
Fotografiutrustning	» 240,000: —
Kontroll och oförutsedda utgifter	» 200,000: —
	<hr/>
	Summa kr. 8,715,000: —

Totalkostnaden fördelad å:

Budgetåret 1934/1935.

50 % förskott à 24 st. flygplan	kr. 2,460,000: —
» » » » 48 » My-motorer	» 1,116,000: —
» » » » vapen, bomb- och kspamm	» 561,000: —
» » » » fotografiutrustning	» 120,000: —
Kontroll och oförutsedda utgifter	» 100,000: —
	<hr/>
	Summa kr. 4,357,000: —

Budgetåret 1935/1936.

Slutlikvid å 24 st. flygplan	kr. 2,460,000:—
50 % förskott å 48 st. My-motorer	» 1,116,000:—
Slutlikvid å vapen, bomb- och kspamm	» 562,000:—
» » fotografiutrustning	» 120,000:—
Kontroll och oförutsedda utgifter	» 100,000:—
	<hr/>
	Summa kr. 4,358,000:—

På grund av flera omständigheter, vilka icke kunna här närmare utvecklas, förslår de för bestridande av engångskostnader för flygvapnet icke för anskaffande av här berörd flygplantyp i för ändamålet erforderlig utsträckning, varför särskilt anslag för ändamålet är erforderligt. I likhet med vad ovan rörande flottans ersättningsbyggnad anförts, anse vi oss på grund av rådande förhållanden icke böra i detta sammanhang påfordra några omedelbara åtgärder för eller anslag till här berörda, betydelsefulla anskaffningsfrågas lösning.

På grund av det ovan anförda hemställa vi, att riksdagen måtte besluta,

a) beträffande *armén*,

att reservstatens uppsättande påbörjas enligt av chefen för generalstaben avgivet förslag och att anslaget till arméns reservstater fördenskull ökas med 47,130 kronor till 627,130 kronor,

att för möjliggörande av förtidsavgång för officerare och underofficerare i enlighet med av chefen för generalstaben framlagt förslag upptages ett anslag för budgetåret 1934/1935 av 60,000 kronor,

att antalet till krigsskolan årligen beordrade reservofficersaspiranter beräknas till 180, samt vederbörliga underhållsanslag ökas i härav betingad utsträckning,

att antalet tjänstgöringsdagar för till ersättningsreserven uttagna värnpliktiga ökas med 198,000 till 983,000 tjänstgöringsdagar samt att vederbörliga anslag för de värnpliktigas underhåll och avlöning ökas i enlighet härmed,

att ordinarie reservationsanslaget till undervisnings- och gymnastikmateriel samt undervisningsanstalter och utbildningskurser ökas med 195,000 kronor till 780,000 kronor,

att till fält- och fälttjänstövningar uppföres ett anslag å 700,000 kronor,

att för bestridande av engångskostnader för anskaffning av intendenturmateriel upptages ett anslag å 68,000 kronor,

att för bestridande av engångskostnader för anskaffning av sjuk- och veterinärvårdsmateriel upptages ett anslag å 60,000 kronor,

att anslaget till engångskostnader för anskaffning av ar-

tillrimmateriel ökas med 1,928,000 kronor till 2,928,200 kronor,
att anslaget till engångskostnader för anskaffning av ingenjörsmateriel ökas med 70,500 kronor till 145,500 kronor,
att åtgärder snarast vidtagas för ordnande av det fasta luftförsvaret och för tillgodoseende av ön Gotlands försvarsbehov, samt

b) beträffande *marinen*:

att besättandet av marinens reservstat måtte påbörjas och för nästkommande budgetår anslaget för densamma ökas med lönen för en överstebeställning eller 5,940 kronor,

att antalet tjänstgöringsdagar för ersättningsreserven ökas för flottan till 115,000 och för kustartilleriet till 118,000 dagar samt *att* vederbörliga underhålls- och avlöningsanslag undergå härav betingad ökning,

att anslaget till flottans krigsberedskap och övningar ökas med 800,000 kronor till 3,844,000 kronor,

att anslaget till kustartilleriets krigsberedskap och övningar ökas med 50,000 kronor till 506,500 kronor,

att anslaget till »Underhåll av flottans fartyg och byggnader m. m.» ökas med 650,000 kronor till 5,950,000 kronor,

c) beträffande *flygvapnet*:

att anslaget för flygvapnets övningar ökas med 240,000 kronor till 1,540,000 kronor,

att anslaget till flygmateriel ökas med 1,737,000 kronor till 3,987,000 kronor,

att anslaget för bestridande av engångskostnader för anskaffning av flygmateriel m. m. ökas med 1,985,000 kronor till 4,085,000 kronor.

Stockholm den 22 januari 1934.

J. B. Johansson.

M. Svensson.

Joh. Nilsson

Fritiof Gustafson.

i Kristianstad.

Gösta Bagge.

O. Bergqvist.

Th. Borell.

A. O. Frändén.

